

Yhteiskunnan muutosten heijastuminen asumiseen-

Suomi 1900-2020 luku

Aalto Tila Ila 2022

nuori Suomi,
kaupungistuminen &
teollistuminen,
säätö-yhteiskunta,
1.maailmansota
(2,5 milj. suomalaista)

Sodan jälkeinen
uudisrakentaminen
ja asuntopolitiikka,
kaupunkirakenne,
asuntopula,
perhemalli, uudet
teknologiat

Kotien teknologiset
varusteet, vapaa-
aika, individualismi
ja globaalius, 90-
luvun lama ja 2000-l
alun nousukausi ja
taloudellinen kasvu

Pandemia,
kestäväkehitys
hyvinvointi,
Perhekoot,
Palvelut,
?
(5,5 milj. suomalaista)

Teollistuminen,
vaurastuminen ja
2.maailmansota

Lähiörakentamisen
kulta-aikaa, nopea
kasvu ja
rakentamisen malli,
70-energiakriisi, 80-
taloudellinen kasvu

1900-1920

1930-40

1950-1960

1970-80

1990-2010

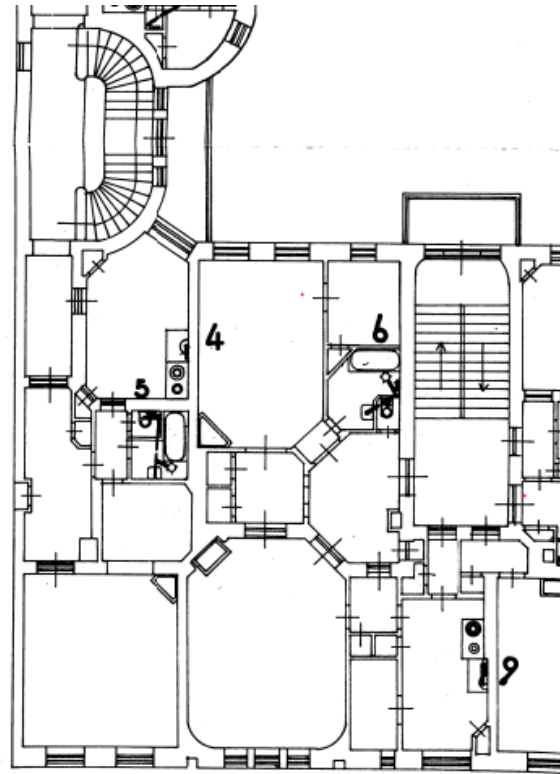
2020

1900-1920 jugendista uusklassisiin

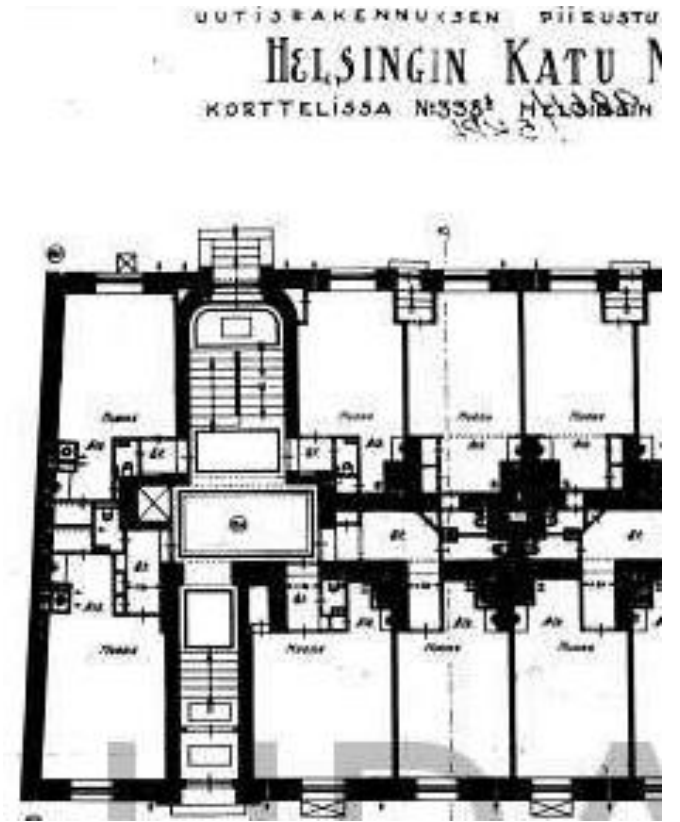
- 1900-l alku: teollistumisen myötä kaupungistuminen nopeutuu
- 1900-luvun alussa erot eri yhteiskuntaluokkien asumisessa olivat suuret
- Kaupunkikerrostalojen säätyläisasunnot muistuttivat huonejärjestykseltään maaseudun kartanoita. Yleisin oli karoliininen pohjakaava, jossa keskellä asuntoa on sali, jonka ympärille muut tilat asettuivat. Palvelusväellä oli oma porrashuone ja sisäänkäynti lähellä asunnon keittiötä
- Työväen asuntotilanteeseen haettiin aktiivisesti ratkaisua 1800-luvun lopulta lähtien. Ensimmäiset asuntokasarmit rakennettiin jo 1800-luvun lopulla tuotantolaitosten läheisyyteen. Varhaisimmat varsinaiset työväestölle suunnitellut asuinalueet olivat Helsingin Vallila ja Käpylä
- Nuori, itsenäistynyt valtio haki omaa suuntaansa -> jugend
- *Teknologiset muutokset : viemäröinti, sähkö, kaasu etc*

Ensimmäisen maailmansodan jälkeen seuranneen pulakauden aikana rakentamisessa vaikuttivat taloudellisuuden, käytännöllisyyden ja yksinkertaisuuden piirteet:

- asunnot sekä huoneet olivat aikaisempaa pienempiä ja matalampia. Asunnon suunnittelussa tavoitteeksi asetettiin käytännöllisyyden lisäksi viihtyisyys ja kodikkuus
- vaikka 1920-luvulla rakennettiin yläluokalle edelleen edustusasuntoja, alkoivat palvelijat, palvelijahuoneet sekä erilliset keittiön portaat harvinaistumaan, koska *keskiluokan maksukyky oli alentunut yhteiskunnallisten muutosten takia.*
- Kaupunkiasunnoissa salongin ja ruokahuoneen tilalle tuli *olohuone*. Se toimi vieras- ja seurusteluhuoneena, ruokailutilana sekä mahdollisesti myös lastenkamarina.

Tehtaankatu

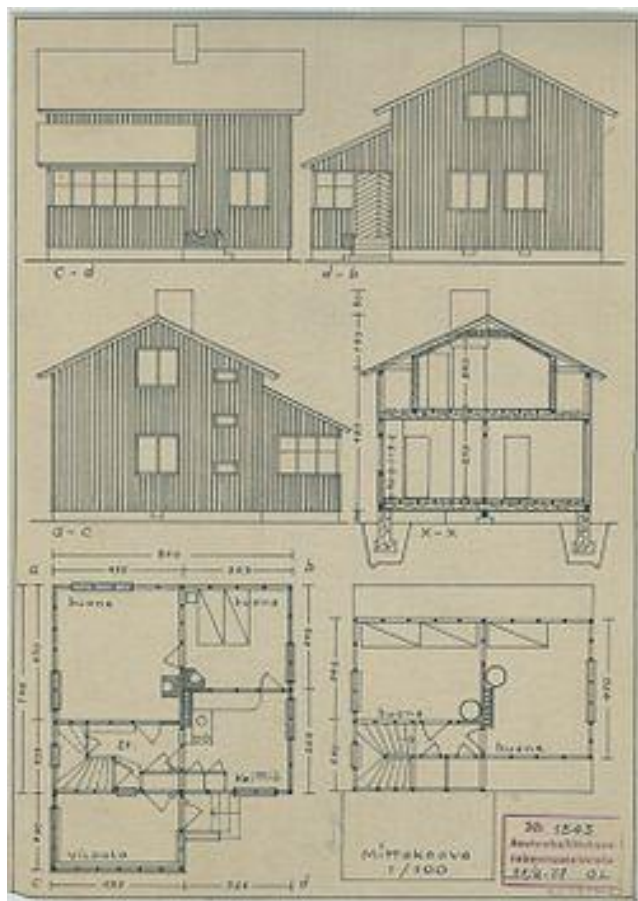
**” Asumista ovat muuttaneet rakentamiseen
liittyvät teknologiat kuten vesiklosetit,
viemärit ja sähköverkot”**

1930-40 funktionalismi ja asuntopula

- Suomen talous kasvoi 1930-luvulla ja vaikka suurin osa kulutuksista kohdistettiin keskiluokkaan kuuluneisiin toimihenkilö- ja virkamiesperheisiin, vaurastuminen näkyi myös työläiskodeissa.
- Teollisuus alkoi tuottamaan kulutushyödykkeitä kuten esimerkiksi *huonekaluja massatuotantona*. Työläisillä oli mahdollisuus hankkia huonekaluja, koska ne olivat halvempia kuin aikaisemmin.
- *Koti-käsite muotoutui*. Ihanteisiin kuuluivat järjestys, puhtaus, säännölliset ateriat, perhe-elämä ja yhdessäololle pyhitetty sunnuntai
- Uudenlainen asuntorakentaminen synnytti eriytyneet huoneet ja olohuoneesta muodostui kodin sydän

2.maailman sodan jälkeinen kaaos: uudelleen rakennuttaminen, pula-aika, siirtolaisten asuttaminen, tyyppitalot ja asuntopolitiikka

- Asuntopula sodanjälkeen: Yli 100 000 tuhoutunutta kotia ja yli 100 000 siirtolaisperheitä oli, yli 11 prosenttia koko maan väestöstä, oli ilman asuntoa. Kolmannes energiatuotannosta ja huomattava osa teollisuustuotannon kapasiteetista oli jäänyt luovutetulle alueelle
- Tarvittiin nopeaa toimintaa vähillä materiaaleilla > rintamamiestalot
- Sodan jälkeen pyrittiin parantamaan työväenluokan huonoja asuinoloja suunnittelemalla pienasuntoja sisältäviä asuinkerrostaloja. Niissä yleisin huoneistotyyppi oli yksi huone ja keittiö. Asunnot oli varustettu huoneistokohtaisilla vesijohdoilla, viemäreillä sekä vesikloseteilla, mutta niissä ei ollut kylpyhuoneita tai suihkuja
- Asuntotuotantoa helpottamaan laadittiin Arava-järjestelmä, jonka tavoitteena oli tarjota kohtuuhintaisia asuntoja ja tyyppitaloja

1950-1960 suomalaisen muotoilun kulta-aika

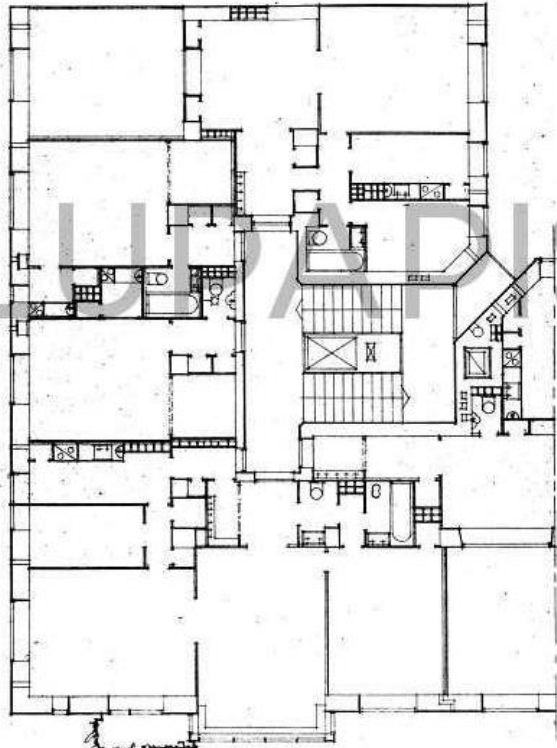
- sodan jälkeen valtava jälleenrakentamisen ja toivon aikakausi
- Rakennustarpeista(kaikesta) pulaa -> materiaalien säästeliäs ja kekseliäs käyttö käytettiin materiaaleja säästään;
 - > **50-luku muistetaan suomalaisen muotoilun ja suunnittelun kulta-aikana**
- Ajan tunnuslause ”Kauniimpi arki” ohjasi – funktionalismin jalanjäljissä ja materiaalipulan kanssa.
- 1950-luvun arkkitehtuurin ihanne oli, että luonto jatkuu sisälle asuntoon ja asunto jatkuu ikkunoiden kautta ulos luontoon
- Palvelusväen käyttö jäi, kodinhoidon vastuu äideillä, joka muokkasi keittiön roolia asuntosuunnittelussa
- ns ydinperhe asuntoja

- Sotien jälkeisestä tyyppiomakotitalosta luovuttiin 1960-luvulla. Tilalle tulivat laakeakattoiset ja lopulta tasakattoiset yksikerroksiset omakotitalot ja rivitalot. Samalla siirryttiin valmis- ja elementtipientalojen rakentamiseen.
- 60-luvulla pula-ajan ankeat värit vaihtuivat eloisampiin sävyihin ja pintoihin
- uutena materiaalina koteihin ilmestyi muovi. Huonekalujen ja tavaroiden ei tarvinnut enää kestää sukupolvelta toiselle
- **perhe-elämä keskittyi yhä enemmän ydinperheen ympärille. Työ eriytyi kotielämästä ja asumisessa korostui vapaa-aika.**
- Televisio yleistyi vauhdilla ja muutti olohuoneen sisustusta, joka rakentui nyt tv:n ympärille
- TV toi myös muun maailman ja heidän tavan asua kaikkien ulottuville

HUMALISTOKATU N° 1

MUUTOSPIRUSTUS

1:100

I S KERROS

KALF. OSA	14	KYLA	
KORTTELI	499	TONTTI/RN:o	1
OSOITE	Humalistokatu 1 b		
PIIR. N:o	3	KIVAAUS N:o	76/017309
TUNNUS	ke-959-C-59		
PIIR. LAJI	paä		
PIIR. SISÄLTÖ	5. kerr.		

vahv. 9.10.1952 § 13

LEISUNNINEN, ELOK. 1952
Helge Leisunninen

**” Kaupungistumisen ydinvuosia olivat 1965–
1975, ja kaupunkiväestön osuus ylitti
maatalousväestön osuuden Suomessa
vuonna 1970”**

1970-80 kuluttaminen, nousukausi ja globaalit kriisit

- kerrostalot leimasivat 1970 -luvun rakennemuutosten valtavaa ja nopeaa asuinrakentamista.
 - Lähiöiden asuinrakennuksia ei rakennettu kestävästi. Talojen spekulatiivinen odotusaika lähiörakentamisessa oli joitakin kymmeniä vuosia.
 - ***Korjattavuutta ei tarvittu, oletuksena oli muutoksen pysyvyys, rakennettiin seuraaviksi kymmeniksi vuosiksi, ei sadoiksi***
 - Asuntoja rakennettiin 1970-luvulla vauhdilla, jota sittemmin ei ole ylitetty, asuntokanta lisääntyi neljänneksellä
 - Oltiin tultu kauas 50-luvun funktionaalisuudesta, haluttiin isoja ikkunapintoja, uima-altaita, tasa-kattoja, kunnes '73 öljykriisi pakotti miettimään asumista ja energiankulutusta, lämmitystä ja suomelle tyypillistä ilmastoa uudelleen
 - ***Taloukasvu jatkui samoin, kuin ihmisten vapaa-aika ja kuluttamiseen jäävä raha***
 - Saunat tulivat osaksi asuntoja
 - Matkustaminen yleistyi, vaikutteet muualta tulivat koteihin
-
- 1970-luvulla rakennettujen kolkkojen betonilähiöiden jälkeen 80-luvulla asumisviihtyvyyteen kiinnitettiin enemmän huomiota
 - 80-luvulla monimuotoisuus oli asuntosuunnittelun lähtökohtana, vastaliikkeenä 70-luvun tylyydelle. nyt haluttiin pienimittakaavaisuutta ja inhimillisyyttä. Kansainväliset ilmiöt jalkautuivat nopeammin.
 - 80-luvulla kuluttaminen kiihtyi, elettiin vahvaa nousukauden aikaa, koteihin satsattiin
 - Kodin elektroniikka ja varustelu eli kulta-aikaa

1990-2010 lama, globaali maailma ja millenium

- Nousukausi jatkui 90-luvun alulle ja loppui ao vuosikymmentä muuten leimanneeseen lamaan
- **Turvattomana aikana kodin merkitys korostui. Monet toiminnot ja elämykset, jotka ennen liittyivät kodin ulkopuolelle, siirtyivät koteihin**
- Ravintolassa käynnit vähenivät, ruokaa tehtiin enemmän kotona, elokuvat vuokrattiin kotiin ja musiikkia kuunneltiin stereoista omassa olohuoneessa > kotikeskeisyys, kodin varustus, keittiön rooli, viihdekeskukset etc
- Muualla suomessa asuntotuotanto pysähtyi, mutta *Helsinki satsasi uusien asuinalueiden rakentamiseen* (Ruoholahti, Kivikko, Vuosaari, Herttoniemenranta, Meri-Rastila ja Pikku Huopalahti)
- Vahva asuntopolitiikka: korttelirakentamisen malli, yhdessä korttelissa tai jopa rapussa, saattoi olla omistusasuntoja, vuokra-asuntoja tai asumisoikeusasuntoja
- **2000- lukua leimaa vahvasti yksilölliset asumistoiveet, käytettävissä oleva varallisuus ja halukkuus satsata kotiin**
- Perhekuntien koot - > yksin asuvien määrän hurja kasvu -> asuntojen keskikoon pienentyminen
- Vahva omistusasumisen rooli nuorten aikuisten keskuudessa vähenee
- 90 - 00 luvulla koti enemmän persoonan jatkeena, kuin aikakauden tuotteena
- *KuluttajatiETOisuus lisääntyi ja ekologisuuteen alettiin kiinnittää huomiota*
- *It/digihuuma, kotitoimistojen tulo*
- *Sisustaminen as a hobby. remontointi as hobby, nettikaupat, matkustaminen, diy, Ikea*

” Kohta tulee käännepiste ja aletaan miettiä asioita enemmän asumisen ja ihmisen kautta. Ilmassa on selkeästi ravistelevia tekijöitä, kuten etätyön mukana tulleet uudet vaateet asumiselle.”

2020 -> mikä muuttuu, mikä jää, mikä korostuu, kehittyy

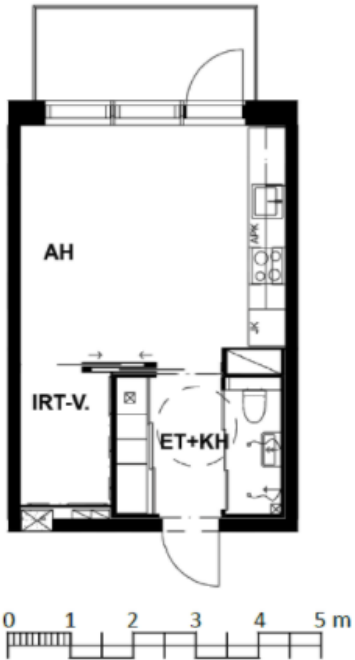
- Pandemia(t)
> etätyö, monipaikkaisuus, koti keskiössä, muuntojoustavuus, palvelut
- Ilmastokriisi
> m2, ekologinen rakentaminen, kestävät valinnat, kulutuksen kyseenlaistaminen, korjaaminen & palauttaminen, biofiilinen suunnittelu
- materiaalipula, energiakriisi
- Väestörakenteen ikääntyminen, monimuotoistuminen, perhekäsityksen muuttuminen
- Teknologian mahdollisuudet

Sitra megatrendit 2020

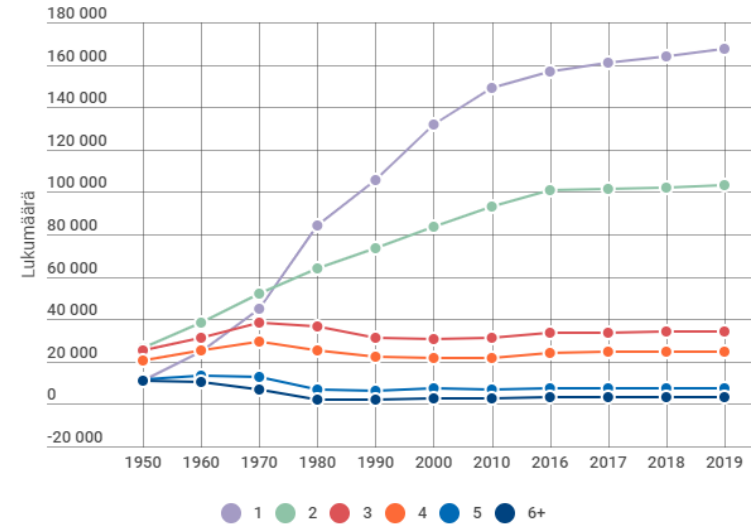
<https://www.sitra.fi/aiheet/megatrendit/#ajankohtaista>

> **KURSSITEHTÄVÄN ANTO**

2020

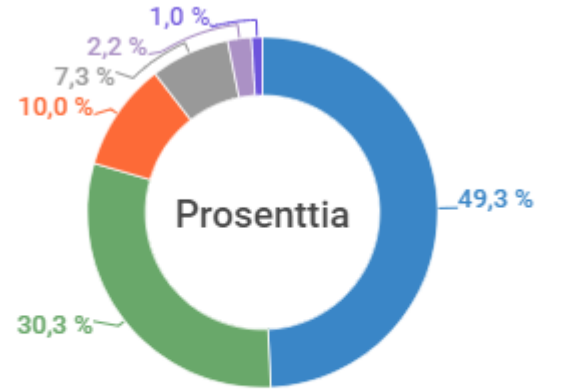

Asuntokuntien määrät henkilöluvun mukaan 1950–2019 (31.12.)
 Kun kohdistat kursorin pallon kohdalle, näet tarkan luvun.

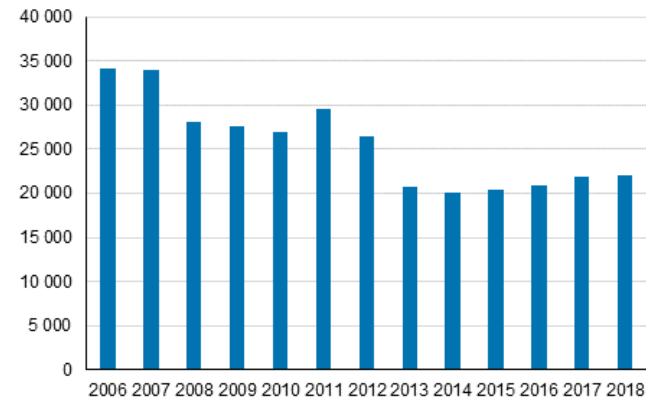
Download data

Helsingin asuntokunnat henkilöluvun mukaan 31.12.2019

1 2 3 4 5 6+

Ensiasunnon ostajien lukumäärä 2006–2018

[https://www.kulttuuriymparistomme.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Artikkelit/Kaupunkiymparistot/Asuinrakentaminen_Suomessa_1900luvulla\(37707\)](https://www.kulttuuriymparistomme.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Artikkelit/Kaupunkiymparistot/Asuinrakentaminen_Suomessa_1900luvulla(37707))
[https://www.kulttuuriymparistomme.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Artikkelit/Kaupunkiymparistot/Jalleenrakennuksesta_rationalismiin_1940\(37712\)](https://www.kulttuuriymparistomme.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Artikkelit/Kaupunkiymparistot/Jalleenrakennuksesta_rationalismiin_1940(37712))
[https://www.kulttuuriymparistomme.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Artikkelit/Kaupunkiymparistot/Pohjoismaisesta_klassismista_funktionali\(37711\)](https://www.kulttuuriymparistomme.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Artikkelit/Kaupunkiymparistot/Pohjoismaisesta_klassismista_funktionali(37711))
[https://www.kulttuuriymparistomme.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Artikkelit/Kaupunkiymparistot/Uusrenessanssista_uusklassismiin_1880192\(37708\)](https://www.kulttuuriymparistomme.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Artikkelit/Kaupunkiymparistot/Uusrenessanssista_uusklassismiin_1880192(37708))

https://aaltodoc.aalto.fi/bitstream/handle/123456789/28597/bachelor_Salminen_Viivi_2017.pdf?sequence=1&isAllowed=y
<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2009/11/10/kaupunkiasuminen-ja-sisustustaide-muotoutuu>
https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/235936/Pyykko_Talousjasosiaalihistoria.pdf?sequence=2&isAllowed=y

<http://itsenaisyys100.fi/suomalaisten-elintaso-koheni-itsenaisyden-kahdella-ensimmaisella-vuosikymmenella/>
<https://asuminenhelsingissa.fi/fi/content/asuntokuntien-m%C3%A4%C3%A4r%C3%A4-ja-tyyppi>
https://www.stat.fi/til/asas/2018/01/asas_2018_01_2019-10-10_tie_002_fi.html

<https://www.asuntosaatio.fi/ajankohtaista/ajankohtaista/blogikirjoitukset/blog-posts/juhlavuosi/2021/04/08/asuntosuunnittelun-tulee-l%C3%A4hte%C3%A4-ihmisten-tarpeista>